

1868-03-07

Afsender
J. C. Jacobsen

Modtager
Carl Jacobsen

Type:
Brev

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
København

Arkivplacering:
Uden FA-nummer, æske F 3,1

Emneord:
Industriel arkæologi,
bryggeriindretning,
bryggeriteknologi

Dokumentindhold

Carl er i Strasbourg på bryggeriet Au Pêcheur. Om bryggeriteknologi og en gave til Gabriel Sedlmayr. J. C. mener, at det måske kunne interessere Sedlmayr at Carlsberg bruger den samme gær, som J. C. Jacobsen hjembragte i 1845.

Transskription

Carlsberg d 7 Marts 68.

Kjære Carl!

Jeg haaber at Du har modtaget det Brev, som jeg i Tirsdags sendte Dig til Strasbourg (Adresse: au Pêcheur) og at Kassen med Frugtskaal og Stager ligeledes ere komne medens Du var der.- Om din Ven Schwarz end ikke vil finde at disse Sager udmærke sig ved Skjønhed, antager jeg dog at de ville have Interesse for ham ved deres Eiendommelighed der vil minde ham om, at Du er fra "Norden". Dersom Du har havt Leilighed til at fortælle dine franske Venner Noget af de nordiske Sagn og Myther, ville de vistnok have hørt dem med Interesse eller idetmindste med Barnets Nysgjerrighed. -Hvad den omtalte Present til Sedlmayr angaaer, da var det ikke min Hensigt at sende ham den før ved Slutningen af dit Ophold i München, men jeg ønskede itide at erfare din Mening om hvilken Gjenstand, der snarest kunde falde i hans Smag

da den maaske maa bestilles nogen Tid forud. Hermed sender jeg et Brev til ham, med Tak for de Tjenester, han har vist os Begge og med et Par forbindtlige Ord til hans Søn.- Jeg har med stor Interesse læst dine Meddelelser om et Par Gjæringer i Schwechat og dine lagttagelser i Gjærkælderen. Den "diagonale" Strømning, som Du jevnligt har seet i Gjæringskarrene, er i Regelen uden Betydning og opstaaer af tilfældige Aarsager. Det er sjældent at en Gjæring vedbliver at gaae aldeles regelmæssigt, lige stærk fra alle Sider, ind mod Midten. Der behøves kun at Karrets ene Side hælder lidt mere indad, end den modsatte for at drive Strømningen fra den stærkest hældende Side. Eller at Urtens Bevægelse ved Ømrøringen efter Gjærtilsætningen lader Gjæren aflagre sig lidt uregelmæssigt paa Bunden; eller at en kold Luftstrøm virker stærkest paa een

af Karrets Sider.- Jeg har aldrig mærket, at den mere eller mindre

diagonale Strømning havde nogen Indflydelse paa Klaringen eller Attenuationen.- Derimod har enhver mærkelig Forandring i Temperaturen i Kjelderen eller i Urten ved Gjærens Tilsætning, eller en høiere Stigen i Varme under Gjæringen næsten altid til Følge, at Øllet klarer mindre godt i de smaa Glas.- Jeg tilsætter derfor i Regelen Gjæren ved $4\frac{1}{2}$ à 5 grader R, holder Kjeldrene paa 4 grader R og Maximum af Varmen i Karrene paa 8 grader R.- For at opnaae det Sidste, maa jeg undertiden bringe Kjeldervarmen ned til 3 grader R, eller hvis Veiret er for mildt, da sætte lisspande i Karrene, selv midt om Vinteren.- Urten til mit Vinterøl holder $13\frac{1}{2}$ % efter Balling og til Sommerøllet $14\frac{1}{2}$ %, hvilket er lidt stærkere end sædvanligt i Tydskland i de senere Aar.
Attenuationen er i Regelen henholdsvis $6\frac{1}{2}$ %

og 7 %.- Naar dette Punct er naaet, bringer jeg Øllet paa Lagerfadene, uden Hensyn til Klaringen i Prøveglasset, men Øllet i Karret er til den Tid faldet godt igennem og kun bedækket med et tyndt Lag Skum og Kulsyreudviklingen svag.- Du veed at Øllet bliver pumpet- nu med en Rotativpumpe- directe fra Gjæringskarrene i 4 store Kar, hver til eet Bryg, paa Loftet over Lagerkjelderen, hvor Øllet staaer til næste Dag og afkøles noget samt afsætter en betydelig Deel af sin Gjær, saa at det løber temmelig koldt og luttret i Lagerfadene.- Naar den stadige Frost ophører - som f.Ex. nu - løber Øllet fra de nærmeste Kar gennem lisapparatet - min egen Invention - og nedsvales dér til 1 R paa Veien til Lagerfadene.Derved forhindres at Eftergjæringen i Fadene begynder for tidligt og Øllet holdes derved nærved Frysepunctet; ei heller opvarmes Luften i Kjelderen.

Da mine Gjæringskeldere kun kunne rumme Øllet af 11-12 Dages Brygning, maa jeg sørge for, at Kargjæringen kan være tilendebragt i 10 Dage, for at Karrene kunne staae 1 Dag over, overstrøgne med tynd Kalkmælk (bruges dette i München). Naar Øllet er "i Karret" (entonné) tilsættes Gjæren ("Paasætning" - "sat paa") efter Vægt, 40-45-50 pund udvandet som i Schwechat, til c 50 Tdr Urt ved $4\frac{1}{2}$ à 5 grader R. Efter c 24 Timer er den "medtaget", d.v.s et let Slør viser sig paa Overfladen.Efter c 42 Timer fra Paasætningen "trækker det fra" eller Skummet løsner sig fra Siderne. Den 5te Dag er Skummet og Varmen paa det høieste Punct; derefter aftage Begge, men den daglige Attenuation er endnu uforandret og aftager først de sidste 2 Dage indtil den 10 Dag (ofte den 9de) da det "fades" d.v.s pumpes i

Lagerkarrene med den ovennævnte Attenuation af respectiv $6\frac{1}{2}$ og 7 % og ved c 7 grader R.- I Lagerkjelderens holdes Temperaturen saalænge det er Frostveir

lidt under 0 R og Øllet i Lagerfadene, der fyldes meget langsomt, afsvales saaledes strax til 0 grader R.- Naar det bliver Tøveir, stiger Temperaturen af Øllet ved det tilførte friske Øl høist til 1 grad R. og kjelderens Varme er ved Saisonens Slutning naar Luftrørene lukkes og dækkes med Sand, ligeledes mellem 0 og 1 grad R.-Naar en Afdeling af Kjelderens senere aabnes, selv ved Slutningen af Sommeren, er Temperaturen altid høist 2 grader R, da lisbeholderen ovenpaa Hvælvingerne (min egen Construction) forhindrer enhver større Temperatur-forhøielse.--- Attenuationen, naar Øllet om Sommeren aftappes, er $4\frac{1}{2}$ à 4 %.-

Da Mikroskopet har viist mig, at den Uklarhed, der ofte er i de smaa Glas ved Slutningen af Hovedgjæringen ikke hidrører fra Svømmende Gjærceller men af de ved Kogningen og under Nedsvalingen udskildte Dele af Planteliim (Glutin) og Humleharpix anvender jeg stor Omhyggelighed for at Urten kan løbe

saa klar som muligt fra Svalebakkerne, der som Du veed, bliver løftede ganske lidt i alle Hjørnerne ved Skruer og saasnaart det begynde at løbe uklart, løber resten igjennem Sieposen af tykt Lærred af Humlesæk. (Har man særeget Lærred til "Trübsäcke" ?) For at opnaae en hurtig og smuk Klaring af det Øl, der skal sælges ungt om Vinteren, efter 4 à 6 Uger, maa jeg undertiden bruge Omtapning paa Spaanefade, som give en glimrende Klaring, men dette er Tidsspildende. Jeg har derfor nylig begyndt til en Kjelder, der skal sælges i Mai, at anvende Karapheen-Moos, 1 Pund til et Bryg af 3100 Pund Malt, der koges $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ Time med Humlen. Dette giver en overordentlig, næsten fuldstændig Klaring af Urten paa Svalebakkerne og ligeledes en hurtig og smuk Klaring i Prøveglassene.- Resultatet i Kjelderens vil nu senere vise sig.- Jeg har for mange Aar siden gjort mindre Forsøg dermed, men aldrig til en heel Kjelderafdeling.

Det falder mig ind, at det maaskee kunde interessere Sedlmayr at erfare, at jeg aldrig har skiftet Gjær, men at den, jeg endnu bruger, er en uafbrudt Affødning af den Pot Gjær, jeg i 1845 hjembragte fra hans

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Gjæringskjelder.-

Jeg er bleven afbrudt og faaer ikke Tid til at skrive Brevet til Sedlmayr færdigt idag. Jeg haaber imidlertid at kunne sende Dig det imorgen, tilligemed nogle Optegnelser som Kogsbølle har lovet at uddrage af Gjærings-Journalen.-
Alt vel! Lev vel!

Din Jacobsen
d 8/3 - 68

7/3⁶⁸ (2)

Carlsberg p. 7. Marts 68.

C.M.

Dear Carl!

Jeg tænkte at du var kommet til
Lena, som jeg i Eindrags første del
stærkt (Adsk. an sikker) og at du var
med Følgelægen og Stages Lægeleder som Læge,
men du var der. - Om du blev skadet
og ikke mit færd, at disse Pagens indvirkning sig
med Kjærlighed, antages jeg dog at de ville
sige Tilsættelse for dem med deres færdmæssige
der med mindst som en, at du er for "Nordens".
Derfor du som jeg Lægeleder har at
føle alle dine gamle Venner Kærlighed og de
uendelige Pagen og Kjærlighed, ville de mistede
som jeg som med Tilsættelse eller indvirkning
med Carlsberg Kjærlighed. -
Jeg er den eneste færdig til det med
ansættelse, da det var at ikke min færdig at
sige som du som med Plejningen af det
Befald i München, som jeg endelig ikke
at ansættelse din Mening om færdig Gjæstend.
Derfor som du færdig i som den

da den maaker saa bestillt uagen til
faerd. Jaend fandtes sig et bren til
Jens, med Carl som de Gængs, Jens som
med at lægge og med et par faerdstlige
Ond hi Jant Jant.

Jens som med par Tabank, lod den
Kunddelte om et par Gjæmme i Skovet.
og den Taghagelpe i Gæstgælden. Den
"diagonal" Skæmming, som den jaulegt som
færd: Gjæmmehæmming, og i Regler uden
bestidning og øyeblik af tilfældige Aarsager.
Det er fjærdent, at en Gjæmming med blinde at
gaen eldret uregelmæssigt, lige paa for
alle Tid, med med Midten. Det besænder
kun at Tæmte om Tid Jaldes lidt mere
indad, og den maadette som at deni Skæm-
mingen som den paalet Jaldred Tid. Alles
at holdet længe og med Overvejen af
Gjæstgælden lader Gjæmmen afløge sig
lidt uregelmæssigt for kunden; alles at
en ledt Luftskæmming med paalet for en

af Sørens's Tidsskrift. - Jeg har aldrig været,
at den man eller mindre diagonalt Høien
med Jorden nægter Lufttydtheden for Høien
eller Altkonstanten. - Dermed har en
værdiløst Sænkning. Temperatur: Faldet
eller: Væden med Gjennem Cirkulation, eller
en Jorden Høien: Høien med Gjennem
væden altid til Løst, at alle Væden
væden godt: De første Glas. - Jeg vil
derfor: Sænkning med $4\frac{1}{2}$ i 5° R, Sænkning
Faldet for 4° R og Maximum af Høien
i Sørens for 8° R. - For at afgøre om
derfor, man jeg indrettede høien Faldet
Høien med til 3° R, eller med Høien
for med, da alle Høien: Sørens,
selv med om Høien. - Væden til med
Høien Sænkning $13\frac{1}{2}$ og alle Høien og til
Sørens $14\frac{1}{2}$ og, med om alle Høien
med Sænkning: Faldet: De første Glas.
Altkonstanten er Sænkning Sænkning $6\frac{1}{2}$

af 7te. - Naar Mr. Finck er ude,
bringer jeg Plett for Lagerfadren, under
føljende betingelser: Jern og Løse,
uden Plett: Løst er det den 1te faldt
gælder ejendommen af den betalt med at
lynde dag 100 af Dødsgrundslovens
penge. - Du skal at Plett bliver fjernet
- med en Sabat penge - direkte for
Gjælden Løst: 4 Penge Løst, som betalt
lynde, som Løst er Lagerfadren, som
Plett skal det næste dag og aflyst er
samt affalt er betydelig del af sin Gjæ.
for at det liden Løst er betalt og liden
i Lagerfadren. - Naar den 1te Løst
og Løst - som Plett - liden Plett for
de næste Løst ejendommen til apparat
- med egen Tjeneste - og med ^{den} liden
100 for som Løst er Lagerfadren.
Derved foresendes at Plett er: Løst
betalt for liden og Plett skal den med
Løst er: i liden apparat Løst: Løst.

II. $\frac{7}{3}$ 68 (b)
G.M.
I min Gjærings Gilderne den tiende næsten
fuld af 11-12 Dage Kjølling, naar jeg ser
for, at Tørringen den næste Lørdag er
10 Dage, for at Tørring den næste 1 Dag er,
anvendes end ligeså Saltvands (brugt alle
i München). - Naar fuld er "i Tørring"
(entantien) Saltvands Gjærings ("Jærling" -
"Jat yaa") efter Wagz, 40-45-50 tt, indvandt
den i Schwechat, til i 50 edr. Voks med 4 1/2 i
5° R. - fuld i 24 Cimer ad den "mest Køl",
d. m. f. at det blødt sig sig yaa Overfladen.
fuld i 42 Cimer for Jærlingene "Løsther
ad den" eller Kjølling Løsther sig for Tørring.
den 5. dag er Kjølling af Tørring yaa
det Jærling Jærling; derefter aflage Køl, og
men den daglige Alkoholation er end en
indvandt og aflage først da sidste 2 Dage.
indtil den 10 dag (ofte den 9. da det "Jat"
d. m. f. gøres i Lagerkammeret end den
annævnte Alkoholation af respektive 6 1/2 og
7 1/2 og end i 7° R. - I Lagerkammeret
fuld Temperatur pålænge det er Tørring

litt under $0^{\circ} R$ og flød: Lagnofader, der fyldt meget lagnofad, og malet saaledes stog til $0^{\circ} R$. - Naar det bliver Concis, bliver Emyrration af flødet med det tilføiede første PO ^{lign} til $1^{\circ} R$. og Epiltraus Naar det er med Paracaus Plutering, naar Lustration ligger af dattet end Pand, begynder mellem 0 og $1^{\circ} R$. - Naar en Abdring af Epiltraus faar en abund, skal med Plutering af Pannum, er Emyrration altid først $2^{\circ} R$, da Microbakter anneya Jualonigra (sine agen Lactinictica) faar indem usua Humor Emyrration saaf ille. - Alkalinium, naar flød om Pannum afkølet, er $4\frac{1}{2}$ i $4\frac{1}{2}$. -

Da Microbakter far niest ny, at den Ublaaf, der ofte er i de små Glas med Plutering af saadylige ille Jedraus for små små Opjættel men af de med Tagning og under Andværelses indvilde dele af Plant liim (Glutin) og frø af saadylige, aanvendes for den Overgylle for at betone den lode

for Glas som uindst for Bualerbathen, der
for den mand, blev loflodt ganske lidt i alle
gjæmmer med Thors og forsvant det begynde
at løbe ullaat, lader Røsten igjennem sin
poter af lyst Lørd af Jumbelak. (for man
sænger Lørd de "Erihætte" ?). Der at
opvæde en fæsting ^{af fæsting} Slaving af det fl. der skal
følge mig en Rindtann, efter 4 i 6 Uger,
men jeg uindtænder bruge Omlægning for
Bæverfæde, for jeg en glimrende Slaving,
men alle se lidetildende. - Jeg for den
nogle begynde til en Tid, der skal følge
i Mai, at anseude Karagras - Moos,
14 til et Lørd af 3100 to Malt, der
Lager 1/2 i 1/4 Eim ud Jumbel. Alle
gør en anseude, uden fæsting
Slaving af Møden for Bualerbathen og
hjelper en fæsting af fæsting i fæsting
glæder. - Rindtallet i Tid, med
en fæsting med sig. - Jeg for for mange der
fæsting gjæde uindtænder fæsting, men aldrig til
en fæsting Tidspæsting.

Det falder mig ind, at det maaske kunde
interessere Tedlungs at vide, at jeg
aldrig saa Hiftet Gjen, men at den, jeg
endnu har, er nu uafbrudt Affadning
af den Jod, Gjen, jeg i 1848 Gjenbragte
for Jod Gjeningsgalden. —

Jeg er blaaen afbrudt og faar
ikke tid til at sige hvad det
Tedlungs fordygt idag. Jeg faar
indtænk at kunne sige dig det
imorgen, Lilljand og de Ophavels
for Højskolen, for sandt at endags
af Gjenings - Jauvalen. —

Alt vel! — Lev vel!

1848

Jens Jacobsen